

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PROGRAM

TIL DE NYE KURSUS

1

DEN HØJERE DANNELSSES-ANSTALT FOR DAMER

1847—1848,

UDGIVET AF

ANNESTINE BEYER, OG E. BOJSEN,
BESTYRERINDE, BESTYRER.

KJÖBENHAVN.

TRYKT HOS LOUIS KLEIN.

1847.

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

Omrids af Planen for Dannelsesanstaltens Undervisning.

A. Sprogundervisningen.

I. Det danske Sprog.

I det første Halvaar (Vinterhalvaaret) begyndes med en Udvikling af de almindelige grammatikalske Begreber, der ere de tilgrundliggende i enhver Sproglære, og der søges at bringe Opfattelsen af dem til en saadan Klarhed, at der herved kan være vundet en sikker Grundvold for den øvrige Sprogundervisning. Derpaa gennemgaaes Formlæren og Retskrivningslæren. Hvad der udvikles, bliver stadig indøvet og tydeliggjort ved Examination. Der forudsættes ikke bestemte Kundskaber i dansk Sproglære; men det, der tidligere kan være lært, bliver ordnet og klaret, saaledes at Undervisningen derefter med Sikkerhed kan føre videre.

I det andet Halvaar (Sommerhalvaaret) udvikles Syntaxen dels i Foredrag og dels under mundtlige Övelser. Hertil slutter sig Beskrivelse af de forskjellige Stilarter og en Fremstilling af Verslæren. Til Slutning bliver der i nogle faa Foredrag, hvortil der nu i det Foregaaende er forberedet, anstillet en Betragtning over Sproget i Almindelighed (Sprogets Oprindelse og Væsen, Sprogets Vigtighed som Meddelelses- og Opdragelses-Middel, Modersmaalet — fremmede Sprog).

I begge Halvaar foretages skriftlige Övelser, hver anden Uge.

II. Det tydske Sprog.

I tvende halvaarlige Kursus vil den tydske Grammatik, Formlære og Syntax, nøjagtig gennemgaaes og oplyses ved mundtlige og skriftlige Övelser. Tillige vil der ved Læsningen af tydske Forfattere og mundtlig og skriftlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk gjøres opmærksom paa Modersmaalets og det fremmede Sprogs Ejendommeligheder.

Ved Læsningen af et passende Udvalg af prosaiske og poetiske Stykker vil der i Löbet af disse tvende Kursus forberedes en Udsigt over den tydske Litteraturs vigtigste Forfattere og

Frembringelser. Denne Udsigt, der vil slutte sig til og støtte sig paa Foredraget over den danske Litteratur, vil meddeles i det andet Kursus, eller hvis Omstændighederne maatte gjøre det ønskeligt, først i et tredje Kursus.

III. Det franske Sprog.

I den første Afdeling, beregnet paa et halvt Aar, meddeles en Udsigt over Sprogets Formlære i Forbindelse med praktiske Övelser i samme, hvilke foretages dels skriftlig dels mundtlig. Ved Siden af denne Del af Undervisningen, hvis nærmeste Formaal er at bibringe et grundigt Fundament, foretages ugentlig Læseövelser, sigtende til at danne Udtalen og til at öve, dels i at overføre det Læste i Modersmaalet, dels i at gjengive sammes Indhold paa Fransk. Denne sidste Övelse benyttes som et Midde til at bane Vejen for Færdighed i at udtrykke Tanken i det fremmede Sprog.

I den anden Afdeling, beregnet ligeledes paa et halvt Aar, gjøres Sprogets særegne Organisme til nærmere Gjenstand for Undervisningen, idet Hovedstykkerne af Syntaxen gennemgaaes under stadigt Hensyn til det fremmede Sprogs Afvigelser fra Modersmaalet. Ved Siden af denne grammatikalske Undervisning holdes ugentlig Skriveövelser, især i den fortællende Stilart. Endelig tilstræbes ved Læsning af passende Stykker, især af den nyere Litteratur, at danne Smagen og vække Interessen for Sprogets Litteratur.

IV. Det engelske Sprog.

I begge den engelske Sprogundervisnings Kursus gennemgaaes Sproglæren, som indöves ved de ugentlige skriftlige og mundtlige Övelser i at overføre dels det Danske til det Engelske og dels det Engelske til det Danske.

De grammatikalske Övelser sættes i Forbindelse med Benyttelsen af en Haandbog, som indeholder udvalgte Stykker af den engelske Litteraturs Frembringelser, hvorved der tilstræbes Kjendskab til den engelske Nationallitteraturs vigtigste poetiske og prosaiske Forfattere især i den nyere Tid.

V. Den danske Litteraturhistorie.

Dette Foredrag gennemgaaer i et Halvaar den nationale Litteratur fra dens Begyndelse indtil Oehlenschläger. Beskrivelsen af Litteraturens Tilstand i dens forskjellige Perioder bliver idelig anskueliggjort ved Oplæsning af karakteristiske Frembringelser. Forfatterens Levnetsbeskrivelse bliver ikke be-

handlet med stor Udførlighed; men der stræbes fornemmelig efter at gjøre bekendt med de fortrinligere Forfatteres Skrifter og ejendommelige Forfatterkarakteer.

I et særeget Kursus bliver den følgende Litteratur (fra Oehlenschlägers Fremtræden indtil den nyeste Tid) gennemgaaet i omtrent 20 Timer; men dette vil senere blive anmeldt.

B. Historien.

I. Verdenshistorien.

Undervisningen i Verdenshistorien meddeles uden Hensyn til nogen Lærebog i frie Foredrag. Staternes og Begivenhedernes Historie ordnes saa vidt muligt efter universalhistoriske Synspunkter, og det historiske Stof meddeles i en saadan Udførlighed, at den hele Verdenshistorie gennemgaaes i fire halvaarlige Kursus. I det første Kursus er den gamle Historie foredraget, i det andet vil Middelalderen og af den nyere Historie den første Afdeling af Reformationsperioden, nemlig Reformationens Udvikling indtil Religionsfreden 1555, eller, som Karl den Femtes Tidsalder, til 1559, blive Gjenstand for Foredraget.

Det tredje Kursus vil omfatte den katholske Reaktion og de af den følgende Begivenheder: Religionskrigene i Frankrig, Nederlandenes Opstand og Trediveaarskrigen, fremdeles Ludvig den Fjortendes Tidsalder og Begivenhederne til 1740.

I det fjerde Kursus vil Historien føres ned til den nyeste Tid, i større Udførlighed til 1815; fra dette Aar vil der kun blive meddelt en kort Fremstilling af Hovedbegivenhederne.

II. Den nordiske Historie.

Foredragene over Fædrelandets Historie, som ville komme til at omfatte hele den nordiske Historie, holdes i to halvaarlige Kursus. Det første vil indbefatte Tidsrummet til Reformationens Indførelse i Danmark, og det andet vil gaa fra dette Tidspunkt indtil den nyeste Tid.

Udenfor den sædvanlige Række af Kursus vil sandsynligvis om kort Tid et geografisk Kursus blive indrettet. *

C. Naturlæren.

Læren om Lyd og om Lys. Efter nogle almindelige Betragtninger over Svingninger og Bølger udvikles Lovene for Lydens Forplantning, Ørets Bygning, Tonernes Frembringelse, Maalning og indbyrdes Forhold. I Læren om Lyset bliver der først fremstillet Lovene for dets Forplantelse, Maalning af dets Hurtighed, Lovene for Tilbagekastning, Brydning og Farveadspredelse, saavel som Anvendelsen af disse Love paa Spejle, Lindseglass og optiske Instrumenter. Der vil endelig blive givet en kort Fremstilling af Hovedfænomenerne ved Lysets Interferens og Polarisation, en Udvikling af Lysets andre Forhold, der ej opspores ved Øjet, og en Fremstilling af Øjets Bygning og af de vigtigste Love for Synet.

D. Opdragelses- og Undervisningslæren.

I. Opdragelseslæren.

Efter en kort indledende Fremstilling af det vegetative og animalske Liv meddeles et Omrids af Læren om det menneskelige Liv, som det udfolder sig i det legemlige, sandselige og sjælelige Liv. Ved Udviklingen af Sjælelivet, som det viser sig i sine Grundtyringer, tilsigtes fornemmelig at danne et Grundlag for den forstandig begrundede Opfattelse af Opdragelse og Undervisning. Naar de væsentligste Momenter i Opdragelsens Begreb, dens Udgangspunkt, Formaal og Midler, ere fastsatte, og Opdragelsen er betragtet som Gjenstand for Viden og som Kunst, gives en Udsigt over de vigtigste ensidige Synsmaader af Opdragelsen, som ogsaa i vor Tid gjøre sig gjældende. Den egentlige Fremstilling af Opdragelseslæren søger paa den lagte Grund med bestandigt Henblik til den Maade, hvorpaa den menneskelige Natur udvikler sig i Barnet, at fremkalde en forstandig Indsigt i Opdragelsens Væsen ved at paavise dens Formaal i dens enkelte Retninger og ved af den barnlige Natur selv at udlede og begrunde Opdragelsesmidlerne og de almengyldige Grundsætninger, som kunne bringe til, med Klarhed at opfatte og med Dygtighed at udføre Opdragelses- og Undervisningsvirksomheden.

II. Undervisningslæren.

Efter at Opdragelsen i det foregaaende halvaarlige Kursus er betragtet i sin Helhed, dannes Overgangen til Undervisningslæren ved en almindelig Udvikling af Undervisningens Begreb

og Forhold til Opdragelsen. Af Sjæleevnernes Natur og Udviklingsmaade i Barnet udledes de almindeligste Love, som gjælde for al Undervisning, og i disse begrundes Valget af Stoffet og dets Meddelelsesmaade paa Barnets forskjellige Alderstrin. Naar Undervisningen saaledes i Almindelighed er seet fra dens væsentligste Sider, vises der, hvorledes de almindelige Grundsætninger finde deres Anvendelse paa de enkelte Grene af Undervisningen i Kundskaberne og Færdighederne, og tages særligt Hensyn til Smaabørnenes og Pigebørns Undervisning i Hjemmet eller i Skolen. Ved Fremstillingen af det særegne Valg af Kundskabsstoffet, af dets planmæssige Fordeling igjennem de vigtigste Perioder af Barnets Udviklingstid og af den hensigtsvarende Benyttelse af Læremidlerne, føres det Særegne stedse tilbage til det Almindelige for at give det Overblik over Undervisningsvirksomheden i det Hele, hvoraf den frugtbringende Udførelse af den i de enkelte Retninger er afhængig.

III. Elementarundervisningen.

Dette Kursus, som afsluttes i et halvt Aar, giver en praktisk Vejledning til Smaabørnenes Undervisning (fra det 5te til det 8de Aar) og søger at vise, hvorledes Barnets første Undervisning bør udføres overensstemmende med de Love, som ere begrundede i den barnlige Naturs Udvikling paa dette Trin. Hovedøjemedet maa derfor blive at fremstille, hvorledes de smaa Børns Undervisning, istedenfor at kvæle Sjæleevnernes sunde Udvikling ved deres maskin- og hukommelses-mæssige Bearbejdelse, bør sætte sig til Formaal, paa en forstandig Maade at vække de Evner, hvis Uddannelse i denne Alder er den naturlige, og at bibringe Barnet de Kundskaber og Færdigheder, som ere passende for det, paa en saadan Maade, at der kan lægges en sikker Grund til den følgende Undervisning.

Den Vejledning, som gives i dette Kursus, fuldstændiggjøres derved, at der er indrømmet Adgang til Døtreskolens Forberedelsesklasse, hvor Undervisningen udføres overensstemmende med de Grundsætninger, hvis Gyldighed i dette Kursus søges godtgjort.

Saa vel i det pædagogiske som i det didaktiske Kursus tilstræbes, for saavidt som Tiden tillader det, en klarere og fastere Tilegnelse af Foredragenes Indhold opnaaet, dels derved at der i særegne Timer anstilles Samtaler om det, som har været Gjenstand for Foredraget, dels derved at der hver anden Uge skrives Udarbejdelser over pædagogiske og didak-

tiske Opgaver, som i Almindelighed fremgaa af Foredragets Indhold. Da den theoretiske Vejledning til Undervisningen efter Forholdenes Natur ikke lader sig sætte i Forbindelse med den praktiske Vejledning for Lærerinden, som en dygtig Skoleundervisning vilde kunne tilbyde, maa der stræbes efter, saa meget som muligt at raade Bod paa dette Savn.

Paa Grund af den ejendommelige Form, som Undervisningen i Opdragelses- og Undervisningslæren her maa have, og den indskrænkede Tid, i hvilken den maa meddeles, kan ikke nogen Lærebog egentlig lægges til Grund for Foredraget, som derfor blot kan henvise til Benyttelsen af Curtmans Haandbog i Undervisnings- og Opdragelseslæren (paa Dansk ved Prof. J. Jensen) og Biskop G. P. Brammers Lærebog i Pædagogik og Didaktik (Kbhvn. 1847).

E. Skema

for Vinterhalvaaret Kursus

fra 1ste November 1847 til 1ste Maj 1848.

A. Sprog.

- 1) det danske Sprog (ved Hr. K. Rovsing),
- 2) det tydske Sprog (ved Hr. F. Rung),
- 3) det franske Sprog (ved Hr. Prof. Borring),
- 4) det engelske Sprog (ved Hr. B. Lohmeyer).

B. Dansk Litteraturhistorie.

- 5) den nationale Litteraturhistorie til Oehlenschläger (ved Hr. K. Rovsing).

C. Historie.

- 6) Verdenshistorien (Middelalderens og Reformationsperiodens Historie til 1555) og
- 7) den nordiske Historie (til Reformationens Indførelse i Danmark) (ved Hr. L. Berg).

D. Naturlære.

- 8) Læren om Lyden og om Lyset (ved Hr. C. Holten).

E. Opdragelses- og Undervisnings-lære.

- 9) Opdragelseslæren og
  - 10) Undervisningslæren (ved Bestyreren),
  - 11) Elementarundervisningen (ved Bestyrerinden).
-
- 12) En Række af 20 Foredrag over den nationale Litteraturhistorie efter Oehlenschlägers Fremtræden (ved Hr. K. Rovsing).
-

F. S k e m a for Undervisningstimerne

i Vinterhalvaaret fra 1ste November d. A. til 1ste Maj 1848.

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.
4—5.	Det franske Sprog.	Elementarundervisningen.	Den danske Litteraturhistorie (til Oehlenschläger).	Det franske Sprog.	Elementarundervisningen.	Den danske Litteraturhistorie (til Oehlenschläger).
5—6.	Verdenshistorie.	Det tydske Sprog.	Det danske Sprog.	Verdenshistorie.	Det tydske Sprog.	Det danske Sprog.
6—7.	Den nordiske Historie.	Opdragelseslære.	Undervisningslære.	Den nordiske Historie.	Opdragelseslære.	Undervisningslære.
7—8.	Det engelske Sprog.	Opdragelseslære.		Det engelske Sprog.	Naturlære.	Undervisningslære.

Undervisningsplanen for disse Kursus, som alle til en vis Grad afsluttes i et halvt Aar, er lagt for et Aar, men den vil senere udvides over denne Tid, naar det viser sig, at flere end enkelte Damer kunne udstrække Tiden, i hvilken de besøge Dannelsesanstalten, over et Aar. For de Damer, som først ved det andet Halvaars Begyndelse (dennegang altsaa den 1ste Maj 1848), tiltræde Undervisningen, vil der i de Fag, i hvilke det er mest fornødent, indrettes dobbelte Kursus ligesom i det forløbne Sommerhalvaar.

Anmeldelse om at deltage i Dannelsesanstaltens Kursus, som er bindende for et halvt Aar, modtages fra idag og senest indtil Midten af December Maaned til Vinterhalvaarets, efter denne Tid til Sommerhalvaarets Kursus, af Bestyrerinden, i Dötreskolens Lokale Pilestræde Nr. 84 hver Formiddag Kl. 9—2, og af Bestyreren, boende paa Rosengaarden 116 & 117.

Honoraret, som erlægges i hver Maanedes Begyndelse, er for et enkelt Kursus 2 Rbd., for to 3 Rbd. 2 Mk., for tre 5 Rbd., for fire 6 Rbd., for fem 7 Rbd., for sex 8 Rbd., for syv 9 Rbd., for aate og derover 10 Rbd. maanedlig.

For saadanne unge Piger, hvis økonomiske Forhold gjøre en Moderation i Honoraret ønskelig, og som i det mindste i et Aar ville forberede sig til at blive Lærerinder, ere i dette Efteraar 6 Pladser blevne oprettede, til hvilke Adgangskortet, som gjælder til alle de sædvanlige Kursus i et halvt Aar, honorerer med 30 Rbd., hvorom Bekjendtgjørelse tidligere er skeet.

Adgangen til de ovenanførte Foredrag over Naturlæren, som holdes i den polytekniske Læreanstalts Avditorium, staaer aaben uden Erlæggelse af Honorar for alle de Damer, som besøge Dannelsesanstalten; da Selskabet for Naturlærens Udbredelse har haft den Velvillie at foranstalte disse Foredrag holdte for Dannelsesanstalten, staaer Adgangen ligeledes aaben for Selskabets egne Damer.

Senere vil Naturvidenskaben og navnlig Naturlæren i større Omfang end forhen blive optagen indenfor Kredsen af Dannelsesanstaltens Undervisningsgjenstande.

Kjöbenhavn, den 28de Oktober 1847.

Annestine Beyer.

Emil Bojsen.